

سهم ایران از دریای خزر نه ۵۰ درصد است نه ۱۱ درصد / آمریکایی‌ها در موضوع مذاکره جدی نیستند

محمدجواد ظریف تصریح کرد: کنوانسیون رژیم حقوقی دریای خزر نه تنها تمامیت ارضی ما را حفظ می‌کند بلکه باعث می‌شود روابط دوستانه و صمیمانه ما با همسایگان شمالی ما حفظ شود و گسترش پیدا کند.

محمدجواد ظریف تصریح کرد: کنوانسیون رژیم حقوقی دریای خزر نه تنها تمامیت ارضی ما را حفظ می‌کند بلکه باعث می‌شود روابط دوستانه و صمیمانه ما با همسایگان شمالی ما حفظ شود و گسترش پیدا کند.

به گزارش ایسنا، وزیر امور خارجه چهارشنبه شب با حضور در شبکه دو سیما در گفت‌وگو ویدیویی ویژه خبری به تشریح جزئیات کنوانسیون رژیم حقوقی دریای خزر و روند تصویب آن پرداخت و گفت: مذاکرات مربوط به این کنوانسیون در بهترین شرایط ایران زمانی که تحریم‌ها برداشته شده بود و وضعیت افکار عمومی نسبت به ایران خوب بود، صورت گرفت.

وی در سخنان خود در این گفت‌وگو ویدیویی زنده با مردم با بیان این که ۲۱ سال در ارتباط با کنوانسیون رژیم حقوقی دریای خزر بحث و گفت‌وگو شده بود، ادامه داد: بیش از یک سال بود که کشورهای ساحلی خزر در مورد همه مواد کنوانسیون به نتیجه رسیده بودند و در طول یک سال گذشته در حال مطابقت دادن ترجمه‌های این کنوانسیون با یکدیگر بودند. مذاکرات این کنوانسیون به زبان روسی و فارسی صورت گرفته بود و نیاز بود که ترجمه‌های کنوانسیون به دو زبان روسی و فارسی با یکدیگر و همچنین با ترجمه انگلیسی آن به عنوان زبان رسمی بین‌المللی تطبیق داده شود.

ظریف در ادامه پاسخ خود به این سوال که برخی معتقدند چرا کنوانسیون در شرایطی که اکنون برخی فشارها روی ایران وارد شده است به امضا رسید و شرایط اکنون برای امضای این کنوانسیون مناسب نبود، خاطرنشان کرد: جمهوری اسلامی ایران در شرایط فعلی نیز به لطف خداوند در شرایط قدرت قرار دارد و ضعیف نیست. تلاش شده که فشارهایی بر ایران وارد شود ولی ما باید به این نکته توجه کنیم که این آمریکا است که در انزوا قرار دارد و به جز دو سه کشور و همچنین رژیم صهیونیستی دیگر کشورها از تصمیم آمریکا در مورد ایران حمایت نکرده‌اند.

این دیپلمات عالی‌رتبه با تأکید بر این که مذاکرات مربوط به کنوانسیون رژیم حقوقی دریای خزر در بهترین شرایط ایران صورت گرفت، شرایطی که تحریم‌ها برداشته شده بود و وضعیت افکار عمومی بین‌الملل نسبت به ایران خوب بود، ادامه داد: من معتقدم که این کنوانسیون بیشترین منفعت را برای منافع ملی تمامیت ارضی ما به همراه دارد. این کنوانسیون در شرایط خوبی مورد مذاکره قرار گرفت.

وزیر امور خارجه در واکنش به برخی ادعاها مبنی بر این که در این کنوانسیون تمامیت ارضی کشور به نوعی زیر سوال رفته است، با رد این گونه مسائل خاطرنشان کرد: هدف سیاست خارجی حراست از تمامیت ارضی کشور، تأمین امنیت ملی و حراست از استقلال سیاسی کشور است و ما همواره در این مسیر تلاش کرده‌ایم و در کنوانسیون رژیم حقوقی دریای خزر به این مسائل توجه شده است.

وی همچنین با اشاره به سیاست جمهوری اسلامی ایران جهت داشتن تعامل سازنده با همسایگان از جمله همسایگان شمالی گفت: روابط ما با همسایگان شمالی ما در بهترین حالت قرار دارد و ما دوست داشتیم که این روابط حالت نهادینه و پایدار پیدا کند. کنوانسیون رژیم حقوقی دریای خزر همانطور که اشاره کردم نه‌تنها تمامیت ارضی ما را حفظ می‌کند بلکه باعث می‌شود روابط دوستانه ما با کشورهای همسایه‌ها و شمالی‌ها گسترش پیدا کند.

ظریف در بخش دیگری از صحبت‌های خود در ارتباط با تعیین بستر و زیر بستر دریای خزر در این کنوانسیون توضیح داد: در پایان دهه ۹۰ میلادی روسیه با قزاقستان بر اساس توافق که کردند منابع زیر بستر در حوزه‌های نزدیک آب‌های خودشان بود را تقسیم کردند که سهم روسیه ۱۷ تا ۱۸.۵ درصد و سهم قزاقستان بالای ۳۰ درصد مشخص شد. در واقع روسیه خط مرزی خود را با آذربایجان برای استفاده از منابع زیر بستر تعیین کرد.

وزیر امور خارجه با بیان این که در این چارچوب آذربایجان نیز مباحث مربوط به قسمت شمالی سواحل خود را تعیین کرده

است، ادامه داد: ولی بین ایران، آذربایجان و ترکمنستان تقسیم منابع زیر بستر صورت نگرفته است و در کنوانسیون نیز چنین بحثی انجام نشده است.

وی با بیان این که در ارتباط با تعیین سهم زیر بستر در کنوانسیون بحثی نشده و باید در آینده در این ارتباط کشورهای ساحلی خزر با یکدیگر مذاکره و گفت‌وگو کنند، تصریح کرد: البته در مورد استفاده از منابع زیر بستر رایزنی‌ها و گفت‌وگوهای خوبی با آذربایجان و ترکمنستان داشته‌ایم تا بتوانیم از منابع عمده زیر بستر استفاده کنیم.

ظریف با تأکید بر این که در مورد سطح دریا هیچ تقسیم‌بندی‌ای صورت نگرفته، به تعیین ۱۵ مایل به عنوان دریای سرزمینی و همچنین ۱۰ مایل برای ماهیگیری در این منطقه اشاره کرد و افزود: بار دیگر تأکید می‌کنم که در مورد تعیین سهم بستر و زیر بستر در این کنوانسیون توافقی صورت نگرفته و فقط دو کشور روسیه و قزاقستان حدود ۲۰ سال پیش در ارتباط با زیر بستر حوزه نزدیک به آب‌های خود توافق کردند.

وزیر امور خارجه در ادامه صحبت‌های خود در این برنامه با بیان این که بر خلاف قبل که برخی از کشورها در این منطقه خود خط مبدأشان را تعیین می‌کردند، در این توافق آمده که تعیین خط مبدأ باید با توافق پنج کشور ساحلی خزر صورت بگیرد، به شکل نامناسب سواحل ایران در این منطقه اشاره کرد و گفت: با توجه به این موضوع ما توافق کردیم که در جریان تعیین خط مبدأ کشورهای سواحلیشان به شکل نامناسب است، بتوانند شرایط ویژه‌ای را داشته باشند.

وی با بیان این که تصور می‌کند سه چهار ماه دیگر مذاکراتی مربوط به تعیین خط مبدأ آغاز شود، ادامه داد: دولت به تنهایی در مورد این کنوانسیون تصمیم نگرفته است. این کنوانسیون روند خود را در کشور طی کرده است. همه تلاش‌ها در این راستا بوده که منافع ایران تأمین شود. این موضوع فقط در حوزه تصمیم‌گیری در ارتباط با تعیین بستر و زیر بستر نیست بلکه در مورد مسائلی همچون امنیت و برداشت ایران از منابعی که در این منطقه است، مورد توجه قرار گرفته است. این کنوانسیون باید در مجلس نیز مورد بررسی قرار بگیرد و نمایندگان مجلس برای اجرایی شدن به آن رای بدهند.

ظریف با تأکید بر این که این کنوانسیون منافع ایران از جمله منافع ارضی را تضمین می‌کند، ادامه داد: مقام معظم رهبری، رئیس‌جمهور و وزارت خارجه بر حفظ تمامیت ارضی کشور حساس هستند لذا در این کنوانسیون هیچ اقدامی که به ضرر تمامیت ارضی ما باشد وجود ندارد. بلکه در این حوزه برای ما منافع نیز دارد که باید در جریان مذاکرات آینده دنبال شود.

وزیر خارجه با بیان این که اگر خط مبدأ مشخص شود می‌توان بحث زیر بستر را نیز پیگیری کرد، ادامه داد: احتمال نمی‌دهم که به این زودی در ارتباط با بحث بستر و زیر بستر به توافق برسیم.

او در مورد برخی از ادعاها مبنی بر این که سهم ایران از دریای خزر ۵۰ درصد است، ادامه داد: گروه‌هایی در ایران در مقطعی مدعی بودند که دریای خزر دریایی مشاع است و بر این اساس بحث ۵۰ درصد سهم ایران و ۵۰ درصد سهم شوروی را مطرح می‌کردند. این تصور در حالی مطرح بود که هیچ مبنایی در قراردادهای ۱۹۲۱ و ۱۹۴۰ ندارد و بحث مشاع بودن این دریا تصور نادرستی بود.

ظریف با بیان این که یکی از محاسن مهم در کنوانسیون خزر این است که نمی‌شود کشوری بدون نظر دیگر کشورها در ارتباط با این دریا تصمیم بگیرد، ادامه داد: در حالی که این اتفاق ۲۰ سال پیش انجام شد و اکنون این کنوانسیون مانع می‌شود که چنین مسائلی پیش بیاید و در واقع دیگران نمی‌توانند بدون ما در ارتباط با این دریا تصمیم بگیرند.

وزیر امور خارجه همچنین با تأکید بر این که در کنوانسیون ۱۹۲۱ و ۱۹۴۰ هیچ مرجع قضایی برای رسیدگی به این کنوانسیون تعیین نشده بود و از طرف دیگر این دو معاهده ارزی محسوب نمی‌شدند، در بخش دیگری از صحبت‌های خود ادامه داد: متأسفانه در رژیم گذشته به دلیل وابستگی شدید این رژیم طرف مقابل اجازه نمی‌داد که ایران حتی یک لحظه از خط حسین قلی و آستارا بالاتر برود. این در حالی است که شوروی در باکو آذربایجان ۷۰ سال بود که نفت را صادر می‌کرد و یک قطره نفت از این منطقه به ایران نرسیده بود.

وی با بیان این که ما بعد از پیروزی انقلاب اسلامی اجازه ندادیم که در حوزه ۲۰ یا نزدیک ۲۰ درصدی ما دیگر چنین اتفاقی بیفتد، در ارتباط با برخی از مباحث مبنی بر سهم ۱۱ درصدی ایران از این دریا نیز گفت: این موضوع نیز اعتباری ندارد و عده‌ای مبتنی بر یک رویه موهوم تاریخی این موضوع را مطرح می‌کنند؛ کردند در حالی که چنین چیزی اعتبار ندارد.

ظریف با تأکید بر این که طبق کنوانسیون رژیم حقوقی دریای خزر، ورود کشتی نظامی به این منطقه با پرچمی غیر از پنج کشور ساحلی خزر ممنوع است، ادامه داد: همچنین کشورهای عضو کنوانسیون توافق کردند که اجازه ندهند که از قلمرو سرزمینی‌شان، کشور ثالثی علیه دیگر کشورهای عضو کنوانسیون استفاده کند.

وزیر امور خارجه با تأکید بر مزایایی که کنوانسیون رژیم دریایی خزر از نظر امنیتی و سرزمینی برای ایران دارد، ادامه داد: این کنوانسیون افتخاری برای ایران است و ما نباید اجازه بدهیم که این افتخار تبدیل به یأس و سرخوردگی شود و مردم ایران سرخورده شوند.

وی با بیان اینکه ما در حوزه بستر و زیر بستر برای استفاده از منابع سهم ۲۰ درصدی را مشخص کرده‌ایم، در پاسخ به سوالی در ارتباط با سرنوشت قرارداد ۱۹۲۱ و ۱۹۴۰ بعد از تصویب کنوانسیون رژیم حقوقی دریای خزر خاطرنشان کرد: در کنوانسیون تلاش کردیم از موارد مثبت این دو قرارداد استفاده کنیم و برخی از موارد منفی نیز اصلاح شده است. از جمله این که هیچ کشور ثالثی نمی‌تواند از قلمرو کشورهای ساحلی خزر علیه کشور عضو این کنوانسیون استفاده کند.

ظریف با بیان این که این کنوانسیون هیچ تأثیری بر این که دو قرارداد ۱۹۲۱ و ۱۹۴۰ را لغو کند، ندارد، در پاسخ به این سوال که آیا این بند از کنوانسیون که تأکید شده کشورش ثالثی نمی‌تواند از سرزمین کشورهای ساحلی خزر علیه کشورهای عضو کنوانسیون استفاده کند، شامل جاسوسی نیز می‌شود، گفت: در کنوانسیون قید شده هر فعالیت خصمانه توسط کشورهای غیرساحلی در قلمرو کشورهای ساحلی علیه کشور ساحلی دیگر ممنوع است.

وزیر امور خارجه همچنین با بیان این که این کنوانسیون دارای پروتکل‌های الحاقی است، چنان که چند روز قبل از تصویب آن پروتکل الحاقی محیط زیست که برای ایران بسیار مهم بود به امضا رسید و در روز تصویب کنوانسیون نیز شش سند دیگر به امضا مقامات کشورهای ساحلی خزر رسید، ادامه داد: تا خط مبدأ مشخص و نهایی نشود اجرای برخی از مفاد کنوانسیون امکان‌پذیر نیست.

وی با بیان این که در پروتکل الحاقی محیط زیست تأکید شده که هر خط لوله‌ای که بخواهد از این منطقه توسط هر کدام از کشورها ساحلی خزر عبور کند، باید ملاحظات محیط زیستی دیگر کشورهای ساحلی خزر نیز در نظر گرفته شود ادامه داد: فکر می‌کنم با تصویب این پروتکل الحاقی مشکلات ما تا حدود زیادی در زمینه محیط زیستی در این منطقه حل می‌شود.

این دیپلمات عالی رتبه با تأکید بر این که در ارتباط با سهم ایران از دریای خزر نه موضوع ۵۰ درصد و نه ۱۱ درصد هیچ کدام مبنا ندارند، ادامه داد: در این کنوانسیون مرجع حل اختلاف بین کشورهای عضو، مذاکره بین آنها تعیین شده است و تا آنجا که می‌تواند، دامن صلاحیت اجباری برای دیوان بین‌المللی دادگستری در این کنوانسیون دیده نشده است.

ظریف همچنین با بیان این که متن این کنوانسیون در دسترس عموم است و برای اجرایی شدن نیازمند تأیید مجلس است، در بخش دیگری از صحبت‌های خود در این برنامه در مورد برجام و آخرین روند مذاکرات ایران با کشورهای اروپایی در ارتباط با این موضوع گفت: اکنون ماه اوت در اروپاست و آنها در فصل تعطیلات قرار دارند ولی مذاکرات ما ادامه دارد.

وزیر امور خارجه با بیان این که اروپایی‌ها در زمینه پایبندی به برجام و اعلام آمادگی برای انجام اقدامات لازم جهت حفظ آن تاکنون خوب عمل کرده چنان که می‌بینیم که آنها در برابر متحد خود یعنی آمریکا در ارتباط با برجام ایستاده‌اند، ادامه داد: حتی نزدیک‌ترین متحدان آمریکا با این کشور در ارتباط با برجام همراهی نکردند و انزوای آمریکا در دنیا در هیچ حوزه‌ای به اندازه برجام متبلور نشده است که قسمتی از این موضوع مربوط به موضع‌گیری‌های اروپایی‌ها در ارتباط با برجام است.

وی با تاکید بر این که اروپایی‌ها باید فراتر از این عمل کنند و در واقع از حرف فراتر بروند، خاطرنشان کرد: آنها می‌گویند که برجام برای ما یک دستاورد امنیتی است. اگر اینچنین است آنها برای امنیت خود باید هزینه کنند. آنها باید برای استفاده از این منفعت برجام تلاش کنند و هزینه بپردازند.

ظریف با اشاره به برخی از اقدامات صورت گرفته از سوی کشورهای اروپایی از جمله دادن مجوز به بانک سرمایه‌گذاری اروپا جهت تعامل با ایران و یا تاکید اتحادیه اروپا به کشورهای مختلف جهت ادامه خرید نفت ایران تاکید کرد: یک اجماع ایجاد شده که این تحریم‌ها اجرایی نشود.

وزیر امور خارجه با بیان این که ما معتقدیم که اروپایی‌ها در مرحله عمل هنوز حاضر نشدند آن قدر که باید هزینه بپردازند، این کار را انجام دهند، ادامه داد: البته یکی دو ماه تا این که تحریم‌هایی چون تحریم نفتی عملیاتی شود فرصت دارند. همانطور که اشاره کردم روند مثبت است اما مسیر کامل طی نشده است.

وی با بیان این که دنیا دوست ندارد که به یک فرد اجازه بدهد که بر اساس منافع شخصی خود بر کل دنیا تصمیم بگیرد و ما این را در رفتار کشورهای اروپایی، ترکیه، چین و روسیه می‌بینیم، افزود: این اجماع خوبی است و اگر اجازه دهیم که این اجماع جهانی متبلور شود شاید دستاوردهای راهبردی نه تنها فقط برای ایران بلکه برای کل دنیا داشته باشد.

ظریف با بیان این که آمریکایی‌ها تلاش می‌کنند یک فضای روانی علیه ایران ایجاد کنند، تاکید کرد: آنها در موضوع مذاکره جدی نیستند. به قول آقای رئیس‌جمهور اگر آنها به دنبال مذاکره بودند چرا پل‌های قبلی را خراب کردند. برای برجام دو سال با آنها مذاکره شد. آمریکایی‌ها بیشتر به دنبال فضای روانی هستند و مردم ما نیز هوشیارتر از این هستند که این فضای روانی بر آنها تاثیر بگذارد.

وزیر امور خارجه با بیان اینکه اقدامات آمریکا تاثیراتی بر فضای روانی داشته و یک شک وارد کرده، گفت: معتقدم وقتی کم کم اجماع جهانی علیه آمریکا شکل بگیرد هم مقاومت ما بیشتر می‌شود و این فضای روانی شکسته می‌شود. این فشارها موقتی است. دولت برنامه‌های خوبی برای عبور از این فشارها در نظر گرفته است. ما بیش از هر زمان دیگری در داخل کشور نیازمند انسجام بین مردم و دولت و انسجام در داخل دولت هستیم.

وی در پایان گفت: انشاءالله وقتی ما از این مرحله عبور کردیم ما قدرتمندتر می‌شویم و شکست سیاست‌های یکجانبه‌گرایی آمریکا که تمام دنیا علیه آن است، روشن می‌شود.